

ИЗБОРНОМ И НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ
ФИЛОЛОШКОГ ФАКУЛТЕТА УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ

**ИЗВЕШТАЈ ЗА ИЗБОР КАНДИДАТА У ЗВАЊЕ И НА РАДНО МЕСТО
РЕДОВНОГ ПРОФЕСОРА
ЗА НАСТАВНО-НАУЧНУ ОБЛАСТ СКАНДИНАВИСТИКА,
ПРЕДМЕТ СКАНДИНАВСКИ ЈЕЗИЦИ И КЊИЖЕВНОСТИ**

На седници Изборног већа Филолошког факултета Универзитета у Београду која је одржана 27. новембра 2024. године, бр. одлуке 3506/1, изабрани смо у Комисију за избор у звање и на радно место редовног професора за ужу научну област **Скандинавистика**, предмет **Скандинавски језици и књижевности**. Након увида у конкурсни материјал, част нам је да Изборном и Наставно-научном већу Филолошког факултета Универзитета у Београду поднесемо следећи

ИЗВЕШТАЈ

На конкурс који је објављен у листу Послови бр. 1122 од 11. децембра 2024. године за звање и на радно место редовног професора за ужу научну област Скандинавистика, предмет Скандинавски језици и књижевности, пријавио се један кандидат – **др Софија Биланџија**, ванредни професор за Скандинавистику на Катедри за германистику Филолошког факултета Универзитета у Београду. Уз пријаву на конкурс кандидаткиња је приложила одговарајућу документацију, конкретно: (1) биографију, (2) библиографију, (3) оверену фотокопију дипломе основних студија, (4) оверену фотокопију дипломе магистарских студија, (5) оверену фотокопију дипломе о стеченом научном степену доктора филолошких наука, (6) изјаву о изворности, (7) фотокопије 14 научних радова, (8) примерак актуелне монографије, (9) извештај о резултатима анкете за вредновање педагошког рада, (10) фотокопију позива на гостујуће предавање, (11) извод из матичне књиге рођених и (12) уверење о држављанству.

1. ОБРАЗОВАЊЕ

Др Софија Биланџија рођена је 11. октобра 1975. године у Београду. Ту је завршила основну школу и Филолошку гимназију, да би се након матуре, 1994. године, уписала на Филолошки факултет у Београду, и то на Групу за скандинавске језике и књижевности. Тежиште њених студија били су норвешки језик, књижевност и култура. Дипломирала је 1999. године са просечном оценом 9,22 (девет и 22/100), стекавши тако звање дипломираног филолога скандинавских језика и књижевности.

Исте године кандидаткиња је уписала постдипломске студије, такође на Филолошком факултету у Београду. Након што је одговарајуће испите положила са просечном оценом 10 (десет), 2005. године одбранила је магистарски рад под насловом „Синонимија и семантичка еквиваленција глагола кретања у српско-

норвешком речнику”. Докторску дисертацију „Семантика каузативних конструкција у норвешком и српском језику” кандидаткиња је одбранила 18. јуна 2014. године на Филолошком факултету у Београду.

2. АКАДЕМСКА КАРИЈЕРА

Од 2000. године др Биланџија запослена је на Филолошком факултету Универзитета у Београду, и то на Групи за скандинавске језике и књижевности у оквиру Катедре за германистику – од 2000. до 2005. као асистент-приправник, од 2005. до 2012. године као асистент, од 2012. до 2015. као виши лектор, од 2015. као доцент за предмет Нордијска филологија и од 2019. као ванредни професор за исти предмет.

У сарадничким звањима кандидаткиња је изводила вежбе из низа предмета на Групи за скандинавске језике и књижевности, као што су Скандинавске књижевности 2, 3 и 4, Савремени норвешки језик 1 и 4, Савремени скандинавски језици итд. Од избора у наставничко звање држи наставу из предмета Скандинавски језици 2 – Морфологија, Скандинавски језици 3 – Творба речи, Скандинавски језици 4 – Лексичка семантика, Специјални курс из скандинавистике 1 – Лексикологија и лексикографија, Савремени скандинавски језици – норвешки 5 и 6 и на мастер-студијама предмет Лексикологија – специјални курс. Према новој акредитацији држи наставу на следећим предметима: *Морфологија и творба речи скандинавских језика*, *Лексикологија скандинавских језика*, *Савремени скандинавски језици III – норвешки језик на ОАС*, *Слика света и човека у викиншком периоду и Академске вештине на МАС ЈКК*, *Књижевно превођење 2 и 3 на МАС Превођење*, те *Граматика и семантика каузативности* и *Контрастивна граматика германских језика* на ДАС. Педагошки рад на предметима из којих др Биланџија изводи наставу на ОАС и МАС позитивно је оцењен просечном оценом 4,46 (четири и 46/100).

Поред тога, др Софија Биланџија организује разноврсне ваннаставне активности у оквиру Групе за скандинавске језике и књижевности и учествује у њима. У том контексту могу се истаћи преводилачке радионице, Недеље нордијске културе, језичке радионице и сл. На Радио Београду 2004. године учествовала је у серијалу емисија посвећених Скандинавији, са прилозима на тему норвешке дечје књижевности и прилозима посвећеним књижевницима Ерленду Луу и Дагу Сулстаду. Учествовала је на обе Недеље нордијске културе (2003. и 2004), са предавањима посвећеним Х. К. Андерсену и Готланду. Током школске 2007/2008. и 2008/2009. организовала је недеље ниношка на Групи за скандинавске језике и књижевности, а у оквиру тога и неколико радионица са студентима Скандинавистике на тему ниношка и његовог статуса и књижевности на ниношку. Покретач је и коуредник групе *Скандистих* на друштвеним мрежама (фебруар 2021), која објављује преводе поезије нордијских земаља на српски језик, те покретач и коуредник странице *БеоСканди* на друштвеним мрежама (званични профил Групе за скандинавистику).

Др Биланџија је у два наврата била аутор наставног плана и програма за предмет Новрешки језик за филолошке гимназије у Републици Србији (ЗУОВ 2015. и 2019–2022), а 2018. и 2019. била је председник комисије за организацију теста *Test i norsk – høyere nivå (Bergenstesten)* за нивое Б2 и Ц1 на Филолошком факултету у Београду.

Била је председник организационог одбора јубилеја „Лудвиг Холберг: 300 година данске и норвешке комедије“, који је између 12. и 19. 12. 2022. одржан на Филолошком факултету у Београду, уз подршку норвешког Директората за високо образовање (HKDIR), данског Министарства културе, Амбасаде Краљевине Данске и Амбасаде Краљевине Норвешке. Јубилеј је отворен трибином посвећеном стваралаштву Лудвига Холберга, а том приликом је представљен и први превод изабраних Холбергових комедија на српски (избор, превод, предговор и коментари: С. Биланџија). Овим поводом одржана су предавања двојице угледних професора који се баве Холберговим стваралаштвом, Јергена Магнуса Сејерстеда са Универзитета у Бергену и Ласеа Гамелгора са Универзитета у Орхусу, те радионица за студенте Скандинавистике са напредним знањем данског и норвешког језика под називом „О превођењу старијих текстова норвешке и данске књижевности: од Холберга до Ибзена“ (радионицу је водила проф. др С. Биланџија).

Члан је организационог одбора недеље нордијске књижевности за децу под називом „Источно од Сунца и западно од Месеца – нордијска књижевност за децу и младе у преводу на српски језик“ (2–8. 10. 2023), која се организује у сарадњи са *Координационим телом за наставу нордијских језика и култура у иностранству* (SNU - Samarbetsnämnden för Nordenundervisning i utlandet).

3. УСАВРШАВАЊЕ У ИНОСТРАНСТВУ

Још од студентских дана др Софија Биланџија се редовно стручно и научно усавршава у Норвешкој. Тако је 1995. године похађала тронедељну летњу школу у Бергену, а током 1996/97. године једногодишњи курс норвешког језика и књижевности на Универзитету у Ослу. По завршетку основних студија неколико пута боравила је као стипендиста у Ослу, где се усавршавала на тамошњем универзитету или у другим релевантним научним установама. Тако је 2000. године похађала тромесечни курс лексикографије на Универзитету у Ослу, а 2001. године летњи течај наставе норвешког као страног језика, док је 2003. године спроводила истраживање из области наставе страних језика на Педагошкој академији у Ослу. У оквиру програма Еразмус+ учествовала је 2018. године у размени наставника при Универзитету Југоисточне Норвешке.

Поред тога, др Биланџија је у више наврата учествовала на стручним семинарима за скандинависте-преводиоце: 2004. на Готланду (Шведска) и 2007. у Лилехамеру (Норвешка), а 2009. и 2023. на семинару норвешке државне агенције Нурла (NORLA – Norwegian Literature Abroad). Учествовала је и на другим семинарима и конференцијама за наставнике норвешког и данског као страног језика, у различитим земљама, и то 2001. у Будимпешти, 2004. у Кракову, 2006. у Агдеру (Норвешка), 2011. у Виљнусу, 2018. у Сопеу (Данска). Учествовала у Еразмус+ размени наставног особља 2018. на Универзитету Југоисточне Норвешке.

4. ПУБЛИКАЦИЈЕ И УЧЕШЋЕ НА НАУЧНИМ СКУПОВИМА

Поред магистарског рада „Синонимија и семантичка еквиваленција глагола кретања у српско-норвешком речнику“ (2005) и докторске дисертације „Семантика каузативних конструкција у норвешком и српском језику“ (2014), кандидат др Софија Биланџија аутор је и научних монографија „Слагање у

скандинавским језицима – прототип и периферија” (Београд, ФОКУС – Форум за интеркултурну комуникацију, 2017) и „Позајмљивање у скандинавским језицима: трагови европског културног наслеђа” (Београд, Филолошки факултет, 2024).

Ова најобимнија остварења прати низ научних и стручних радова, језичких приручника и превода – како пре избора у тренутно звање, тако и након тога. Кандидаткиња такође редовно учествује на научним и стручним скуповима у земљи и иностранству, где је самостално или у коауторству представила резултате разноврсних истраживања.

4. БИБЛИОГРАФИЈА: научне и стручне публикације од избора у тренутно звање

4.1. Монографија

Bilandžija, Sofija (2024). *Pozajmljivanje u skandinavskim jezicima: tragovima evropskog kulturnog nasleđa*. Beograd: Filološki fakultet. (183 strane, ISBN 978-86-6153-751-6)

Монографија *Позајмљивање у скандинавским језицима: траговима европског културног наслеђа* има 183 стране и објављена је 2024. године у едицији „Монографије: језик“ Филолошког факултета Универзитета у Београду. Монографија се састоји од пет поглавља: 1. Одређење основних појмова (13–23), 2. Попуна лексикона (25–51), 3. Класификација позајмљеница (53–71), 4. Историјат позајмљивања (73–117), 5. Позајмљенице у светлу језичких идеологија и језичке политике (119–165), а на крају се налази листа референци (167–183). Литература је обимна и релевантна, обухвата 11 речника и око 250 научних референци из старијих и новијих извора, које сведоче о добром познавању токова у историји изучавања позајмљеница у скандинавским језицима.

Монографија је посвећена процесу позајмљивања у данском, норвешком и шведском језику, превасходно из лексиколошке перспективе, али са елементима културноисторијског или социолингвистичког аспекта.

У првом поглављу се дефинишу лексикологија и основни појмови лексикологије. У другом поглављу се позајмљивање посматра као један од основних начина попуне лексикона, уз творбу речи и семантичке промене. Детаљније се анализирају узроци позајмљивања, као што су лексичка лакунa, престиж, системска потреба, притисак предлошка, стилска варијација и психосоцијални фактори. У овом поглављу ауторка се бави и лексичком интеграцијом и њеним фазама. Посебан фокус овог поглавља је на интерјезичким и интрајезичким измештањима значења позајмљеница у процесу семантичке интеграције. Овим питањем баве се и целине које су посвећене палеологизацији и реактивацији лексичких јединица.

Треће поглавље посвећено је проблему класификације позајмљеница. Прво се позајмљенице као слој лексике дефинишу у односу на слој базичне домаће лексике, а потом се пажња скреће на то да је у скандинавистичкој лингвистици још увек присутна научна подела позајмљене лексичке масе на позајмљенице (адаптиране) и туђице (неадаптиране). Затим се позајмљенице класификују на основу критеријума као што су стратегија позајмљивања,

структура и функција. Сви аспекти анализе су илустровани великим бројем адекватних и занимљивих примера.

Четврто поглавље је обимно и бави се историјом позајмљивања из европских језика, који су за скандинавске језике током историје били и најзначајнији језици даваоци и језици посредници. То су латински, нисконемачки, високонемачки, француски и енглески. Њихови утицаји обрађени су културноисторијски и лингвистички, а ауторка на почетку сваког потпоглавља анализира иницијалне контактне ситуације, као и сфере највећег културног, економског односно друштвеног утицаја, након чега идентификује и класификује позајмљенице из датих језика.

Последње поглавље бави се ставовима према позајмљивању и позајмљеницама, у оквиру језичке политике и језичког планирања, али и у неформалном контексту. Поред тога, ово поглавље разматра интеграцију позајмљеница – ортографску, фонолошку и морфолошку. Други део поглавља посвећен је историји ортографског и лексичког пуризма у Скандинавији између 16. и 20. века.

Ово је прва монографија о лексичком позајмљивању у скандинавским језицима која се објављује у Србији, а може се користити као део обавезне литературе на предмету Лексикологија скандинавских језика на Филолошком факултету у Београду.

4.2. Оригинални научни радови (14 радова)

- Tomović, N., Bilandžija S. & Kostić-Tomović, J. 2018. Lexicographic Competence of Foreign Language Students. *Komunikacija i kultura online*, 9: 277–292. (M23)
- Биланџија, С. 2021. О појму и одређењу каузативног глагола у савременом норвешком језику. *Комуникација и култура online*, 12: 82–96. (M23)
- Bilandžija, Sofija A. (2018). A contribution to the semantic subclassification of causative constructions in contemporary Norwegian: Effective causation. *Scandinavian Philology 16/2, St Petersburg State University*: 308–322. (M23)
- Ивановић, Б. & Биланџија, С. 2022. Конјунктив у савременом немачком језику и преводни еквиваленти у норвешком на корпусу романа *Die Angst des Tormanns beim Elfmeter* Петера Хандкеа и његовог превода на норвешки. У: А. Крстановић и А. Марић (ур), *О поетици међупростора и међувремена. Германистичко-славистички сусрети поводом додјеле Нобелове награде Петеру Хандкеу*, 65–87. Бања Лука: Универзитет у Бањој Луци. (M33)
- Ivanović B. & Bilandžija, S. 2022. Systems of strong conjugation in contemporary German and Norwegian: A contrastive and typological perspective. In: N. Panić-Cerovski et al. (eds.), *BeLiDa1. Thematic Collection of papers*, 113–134. Belgrade: Faculty of Philology. (M14) (Приложена је копија потврде о категоризацији.)
- Bilandžija, S. 2022. Particip presenta u savremenom norveškom bukmlu i njegovi ekvivalenti u srpskom jeziku. *Anali Filološkog fakulteta*, 34(2), 13–29. <https://doi.org/10.18485/analiff.2022.34.2.1> (M51)
- Биланџија, С. 2022. Семантичка и прагматичка детопикализација агентивног каузатора на примеру пасивних и декаузативних конструкција у

- норвешком језику. *Philologia Mediana*, 14: 231–244. doi: 10.46630/phm.14.2022.18 (M51)
- Биланџија, С. 2023. Ословљавање у изабраним комедијама Лудвига Холберга. *Philologia Mediana*, 15: 215–226. doi: 10.46630/phm.15.2023.15 (M51)
- Биланџија, Софија (2023). Формална, лексичка и семантичка обележја глаголских компаративних фразеологизама у савременом норвешком језику. *Филолошки преглед*, 50 (1): 125–140. (M51)
- Bilandžija, Sofija A. (2023). Jezički izazovi dijahronijskog prevoda niskog diferencijala na primeru prevoda Holbergovih komedija na srpski jezik. *Komunikacija i kultura online*, 14: 24–42. <https://doi.org/10.18485/kkonline.2023.14.14.2> (M23)
- Биланџија, Софија (2024). О једном типу каузације у норвешком језику: афективна каузација. У: С. Биланџија & Н. Ристивојевић-Рајковић (ур.), *Хоризонти језика и култура. Тематски зборник посвећен 45. годишњици Групе за скандинавистику Филолошког факултета у Београду и 75. годишњици рођења проф. др Љубише Рајића (1947–2012)*. Београд: Филолошки факултет, 209–222. (M45)
- Биланџија, Софија (2024). Деривационо гнездо лексеме *smør* 'путер' у савременом норвешком језику: творбена, семантичка и фразеолошка анализа, *Анали Филолошког факултета*, 36 (1): 13–29. (M51)
- Биланџија, Софија А. (2024). Да ли су преводиоци изневерили правопис или је правопис ипак изневерио преводиоце – о транскрипцији имена са скандинавских језика десет година после. У: Н. Томовић (приредио), *Савремена филолошка истраживања. Зборник радова*. Београд: Филолошки факултет, 31–47. (M33)
- Биланџија, Софија (2024). О (не)преводивости културноисторијских реалија у дијахронијском преводу комедија Лудвига Холберга на српски. У: Гудурић, С. и др. (приредили), *Језици и културе у времену и простору, XI/3. Тематски зборник*. Нови Сад: Универзитет у Новом Саду, 203–215. (M14) (Приложена је копија потврде о категоризацији.)

Поред тога, професорка Биланџија је током 2023. године написала и предала за штампу два прилога за наредно издање *Правописа српскога језика*, који до тренутка њене пријаве на конкурс није изашао из штампе.

Ристивојевић Рајковић, Наташа & Биланџија Софија. *Прилагођено писање страних имена из живих језика (транскрипција) – норвешки језик. Правопис српскога језика* (у изради). Прилог је вреднован као категорија М44 одлуком МНО од 20. 9. 2023.

Биланџија, Софија, Ристивојевић Рајковић Наташа & Петрић Марко. *Прилагођено писање страних имена из живих језика (транскрипција) – дански језик. Правопис српскога језика* (у изради). Прилог је вреднован као категорија М44 одлуком МНО од 20. 9. 2023.

4.3. Коментар уз радове

Tomović Nenad, Bilandžija Sofija, Kostić-Tomović, Jelena (2018). Lexicographic Competence of Foreign Language Students. *Komunikacija i kultura online*, 9: 277–292.

Иако се често сматра да успешна употреба речника не захтева посебна предзнања или вештине, истраживања су показала да већина корисника не користи речнике ни ефикасно, а ни довољно често. Чак и када користе речник, корисници често не познају различите типове речника, па не знају ни који би тип речника био најкориснији за њихов тренутни задатак. Корисници такође често не умеју да процене квалитет речника, а мноштво информација у речнику остаје непримећено или корисници нису у стању да наведене информације интерпретирају. И студенти хуманистичких наука, попут других корисника, ретко примећују сопствени недостатак лексикографске компетенције и нису вољни да уложе време и напор како би ту компетенцију побољшали. Аутори у раду анализирају одговоре на упитник студената англистике, скандинавистике и германистике на Филолошком факултету Универзитета у Београду. Одговори показују ставове студената о употреби речника и њихове навике, као и знања о речницима који су од одлучујућег значаја за њихове студије и будуће каријере.

Лексикографска компетенција се у принципу не усваја спонтано, то јест без инструкције и вежбе. Ни студенти страних језика нису овде изузетак, иако су свакодневно окружени лексикографским приручницима. Аутори су иницијално поставили неколико хипотеза: да је учесталост употребе речника уско везана за главни језик студија, да употреба речника зависи од године студија, јер се и потребе студената мењају од аматерског ка професионалном нивоу, те да лексикографска компетенција студената није развијена у довољној мери. Прве две хипотезе истраживање није потврдило, јер нису утврђене значајније разлике између студената на различитим нивоима студија и између студената различитих страних филологија. Истраживање такође упућује на то да студенти имају укорењене корисничке навике, које се не мењају много, а те навике зависе од проблема које могу решити употребом речника. Иако истраживање по овом питању само указује на одређене закључке, које би требало додатно испитати, показује се да студенти немају довољно знања о типовима речника и о њиховој употреби. С обзиром на то да се корисничке навике не могу мењати саветима и истицањем важности речника, наставни план и програм би требало да укључује задатке које студенти треба да реше помоћу адекватних лексикографских приручника.

Bilandžija, Sofija A. (2018). A contribution to the semantic subclassification of causative constructions in contemporary Norwegian: Effective causation. *Scandinavian Philology* 16/2, St Petersburg State University: 308–322.

У овом раду ауторка представља семантички тип каузације који је у савременом норвешком језику исказан аналитичким каузативним конструкцијама – *ефективну каузацију*. Рад је заснован на теорији прототипа. Ауторка анализира позицију овог подтипа каузације међу другим подтипovima индиректне каузације, узимајући у обзир семантичке одлике учесника (каузатора и каузанта), њихов однос везан за степен умешаности у каузативну

ситуацију и степен контроле. На основу особине аниматности издваја четири подтипа ефективне каузације, заступајући став да су критеријска обележја ефективне каузације (1) нижи степен учешћа каузанта, који се услед немогућег постулирања било каквог вољног учествовања концептуализује као околност, разлог или стимулус, (2) афицираност каузанта, који на тај начин има више заједничких обележја са улогама пацијенса или доживљавача него са семантичком улогом афицираног агенса, и (3) тип каузираног догађаја (резултата) је концептуализован као спонтани догађај или стање кроз који каузант пролази и није под каузантовом контролом. Због тога је тип конструкције наведеног типа каузације увек непрелазни субординирани догађај, а лексички избор је заснован на глаголима и придевима који означавају невољне радње, стања или реакције.

Биланција, Софија А. (2021). О појму и одређењу каузативног глагола у савременом норвешком језику. *Комуникација и култура online*, 12: 82–96.

У норвешкој и целокупној скандинавистичкој литератури не постоји консензус око тога шта се може сматрати каузативним глаголом. Термини каузативни глагол односно каузатив дефинишу се неуједначено и често преуско, с обзиром на то да се јављају у опозицији према терминима резултатив и фактитив, иако их обимна каузативистичка литература у последњих пет деценија све обухвата под појмом каузатива. У раду се износи предлог супкласификације каузативних глагола у савременом норвешком језику, а у складу са неколико традиционалних приступа у каузативистичкој литератури. Каузативни глаголи се прво деле на помоћне и лексичке. Наиме, у каузативистици се пажња већ дуго посвећује каузативима, тј. глаголима који имају продуктивну каузативну морфологију, и оним језицима који у систему имају продуктиван процес каузативизације. У норвешком језику, који има само остатке каузативизације (непродуктивни морфолошки каузатив), срж категорије каузативних глагола чине заправо прелазни глаголи са каузативним значењем (или чак само повременом каузативном интерпретацијом). То су такозвани лексички каузативни глаголи са очуваним семантичким садржајем, док је насупрот њима издвојена и једна мања супкласа помоћних каузативних глагола, чији је семантички садржај деплециран, тј. истрошен. Они исказују само сему каузације, без експлицирања компоненте начина на који је догађај узрокован или типа резултата који је настао. Осим тога, они продуктивно образују аналитичке каузативне конструкције (висок степен граматикализације конструкције). Лексички каузативни глаголи се потом даље класификују на основу тога да ли исказују само компоненту каузације или уз њу додатно спецификују и узрочни/узроковани догађај, или пак све компоненте сложене каузативне макроситуације. На основу тога, издвајају се једнокомпонентни, двокомпонентни и трокомпонентни каузативни глаголи, при чему се посебна пажња посвећује обележјима агентивности (свесност, воља, намера и контрола) у вези са лиценцирањем специфичних учесника на позицији каузатора. Једнокомпонентни лексички каузативни глаголи, дакле они који изражавају само сему каузације, блиски су помоћним каузативним глаголима, али за разлику од њих и даље чувају пунозначност семантичке структуре (висок степен лексикализације конструкција у које улазе).

Ивановић, Бранислав & Биланџија, Софија (2022). Конјунктив у савременом немачком језику и преводни еквиваленти у норвешком на корпусу романа *Die Angst des Tormanns beim Elfmeter* Петера Хандкеа и његовог превода на норвешки. У: А. Крстановић и А. Марић (приредиле), *О поетици међупростора и међувремена. Германистичко-славистички сусрети поводом додјеле Нобелове награде Петеру Хандкеу*. Бања Лука: Универзитет у Бањој Луци, 65–87.

У раду је извршено испитивање конјунктива као глаголског модуса у немачком језику и његових преводних еквивалената у норвешком језику. Основ за контрастирање притом проистиче из околности да се ради о два генетски, ареално и типолошки сродна језика, од којих немачки има у потпуности очуване конјунктивске парадигме, диференциране према категоријама дијатезе и темпуса, док су оне у норвешком језику у високом степену дефективне и заступљене само у остацима у устаљеним изразима. У немачком језику конјунктив се користи за маркирање индиректности исказа (репортативност), контрафактуалности и потенцијалности пропозиције. Циљ рада је да идентификује и анализира оне структуре у норвешком језику којима се компензује недостатак овог модуса, али и да се утврде (не)уједначености норвешких преводних еквивалената у претходно дефинисаним пољима употребе немачког конјунктива. Корпус чине текст романа Петера Хандкеа *Die Angst des Tormanns beim Elfmeter* и његов превод на норвешки језик *Målmannens angst ved straffesparkmerket*.

Анализа је утврдила да на пољу репортативности немачком конјунктиву одговарају индикативске форме претерита, плусквамперфекта и првог кондиционала, при чему се код морфолошких кореспондената уочава темпорална дивергенција, коју провоцира регуларност темпоралне транспозиције у норвешком језику, условљене темпусом глагола говорења. На синтаксичком нивоу, немачком репортативном конјунктиву може одговарати и ретроградирана директна пропозиција. Морфолошки еквиваленти немачког контрафактуалног конјунктива су индикатив претерита и плусквамперфекта, док немачком конјунктиву у сфери потенцијалности у норвешком корпусу одговара модални индикатив претерита као еквивалент на морфолошком нивоу, те предложни инфинитив као могући еквивалент на синтаксичком нивоу.

Дефектност конјунктивске парадигме може се компензовати и веома развијеним системом егзистиматорних реченичних прилога. Закључак рада упућује на то да ови прилози могу представљати парцијалне лексичке еквиваленте немачком конјунктиву.

Ivanović, Branislav & Bilandžija, Sofija (2022). Systems of strong conjugation in contemporary German and Norwegian: A contrastive and typological perspective. In: N. Panić-Cerovski et al. (eds.), *BeLiDa1. Thematic Collection of papers* Belgrade: Faculty of Philology, 113–134.

Иако немачки и норвешки генетски, ареално и типолошки припадају истој потпородици језика, њихово контрастирања на нивоу морфологије и данас су релативно малобројна. У раду се испитује подгрупа јаких глагола, која је присутна у свим живим германским језицима. Рад је конципиран дијахронијско-

синхронијски, а полази од заједничког обележја јаке конјугације у оба испитивана језика. То је функционализација апофоније (аблаута) као темпоралног маркера који је наслеђен из индоевропског прајезика и у примарној бинарној опозицији презент - претерит. Утврђују се фонетски и морфолошки фактори који су утицали на синхронијско профилисање јаког типа конјугације у немачком и норвешком језику. Притом није утврђена само квантитативна асиметрија у броју јаких глагола (заступљенији су у савременом немачком језику), већ и квалитативна, која се дефинише као десценденција јаке норвешке конјугације према данас прототипичној слабој. Фактори који су довели до синхронијске морфолошке асиметрије између испитиваних језика историјске су природе и везују се за различите језичке нивое: за раније интензивне процесе синкопе у северногерманском језику, за рану нивелацију граматичке алтернације консонаната услед деловања Вернеровог закона у северногерманској грани, али и за изостанак или нижи степен резистентности прелитерарне метафоније у северногерманским конјугираним облицима. Интрофлексивну дијахронијску нивелацију у северногерманском прати и системска тенденција ка губљењу екстролективних маркера, елемената које немачки језик доследно задржава и у савременом језичком стању, што је утицало и на дивергенције у категорији лица у ова два језика. Аутори закључују да немачки језик у поређењу са норвешким у много вишем степену чува конзервативно стање јасно профилисане јаке конјугације, што се може уопштити и у контексту укупности морфолошких система и јасног тренда ка симплификацији морфологије у норвешком у поређењу са немачким.

Bilandžija, Sofija (2022). Particip prezenta u savremenom norveškom bukmlolu i njegovi ekvivalenti u srpskom jeziku. *Anali Filološkog fakulteta*, 34 (2), 13–29.

У наведеном раду се испитују статус, облик и функција партиципа презента у савременом норвешком букмолу, а имајући у виду то да се у литератури и даље воде расправе о томе да ли је партицип презента флексивни облик глагола или га на основу доминантних синтаксичких функција треба сврстати у придеве. У складу са новијим истраживањима, у раду се задржава разлика између придевског и глаголског партиципа презента, али се указује и на потребу за поновним разматрањем творбеног статуса, упућујући на конверзију граматичке форме. Други део рада је контрастиван, и у њему се установљавају еквиваленти норвешког партиципа презента у српском језику, на основу корпуса који чине роман Туреа Ренберга *Mannen som elsket Yngve* и његов превод на српски језик. На основу корпусног материјала (231 партицип презента) показује се да постоје значајне разлике у типу еквивалента који одговара придевским, односно глаголским партиципима презента.

Утврђено је да је најзаступљенија функција партиципа презента у норвешком језику атрибутивна (више од половине). Српски еквиваленти атрибутивног партиципа презента су придев, глаголски прилог садашњи, зависна релативна реченица, а периферно и атрибутирана именица, предлошки атрибут и глагол. Већина еквивалената јавља се у истој функцији као у норвешком језику, као препонирани или постпонирани атрибут, при чему се релативна реченица јавља као еквивалент само овог типа партиципа презента. Као еквиваленти

супстантивираних партиципа презента у српском језику јављају се искључиво именице, што је очекивано, имајући у виду висок степен њихове лексикализације. Као еквиваленти адвербијално употребљених партиципа презента јављају се прилози и социјативна предлошка фаза, увек у функцији адвербијала. Посебно значајан део рада чини установљавање разлика у еквивалентима између обавезног и слободног предикатива, с једне стране, и слободног предикатива и адвербијала, с друге. У оба типа предикатива као еквиваленти се јављају придеви и глаголски прилог садашњи, али и глаголи у личном глаголском облику, у већој мери него у атрибутивној функцији. Главна разлика је у томе што се код слободног предикатива глагол јавља као предикат зависних реченица, најчешће временских. Оне се истовремено јављају као еквивалент једино партиципа презента у функцији слободног предикатива. Као еквивалент партиципа презента у функцији слободног предикатива јавља се спорадично и прилог. Као еквивалент вербалних партиципа презента јављају се искључиво глаголи у личном глаголском облику, али би резултат можда могао бити нешто другачији да је конструкција *komte* + партицип презента (предикатив) била заступљена са више нелексикализованих примера.

Биланција, Софија (2022). Семантичка и прагматичка детопикализација агентивног каузатора на примеру пасивних и декаузативних конструкција у норвешком језику. *Philologia mediana*, 14: 231–244.

У раду се анализира однос између каузативних конструкција, са једне стране, те декаузативних и пасивних, са друге стране, а са циљем да се осветле промене које настају у учесничкој структури када се семантичка улога каузатора уклања из структуре комплексног догађаја. Ауторка у раду полази од тога да се каузатор може формално периферизовати, при чему се у норвешком језику прототипични каузатори измештају на периферију у пасивним конструкцијама, а мање прототипични (на пример, околности) измештају се у декаузативним конструкцијама. На основу овог запажања, испитују се семантичке сличности пасива и декаузатива у норвешком језику, посматрајући судбину каузативне компоненте – њену семантичку, прагматичку или комбиновану детопикализацију. Рад је теоријски заснован преваходно на запажањима руских аутора Падучеве, Куљикова и Плунгјана. У посебном фокусу анализе је процес деагентивизације, који нужно претходи декаузативизацији, а који мења семантичке улоге учесника и тематску класу глагола. Посебно се испитује једна врста пасива позната као *s*-пасив или морфолошки пасив с обзиром на то да ова форма и декаузатив могу делити формални маркер – полифункционални рефлексивни маркер.

Закључци упућују на то да у оба типа структуре долази до детопикализације каузатора, али и да се дијатезе и актантске деривације врло комплексно односе према (минимално) двостепеном процесу декаузативизације. Деагентивизација представља актантску деривацију у којој се мења лексичка структура глаголске лексеме, а то је први и нужан корак у томе да се нека ситуација уопште може представити као декаузативна. Заузврат, процес декаузативизације у ужем смислу представља прагматичко дефокусирање, које у великој мери наликује пасиву. Од дефокусирања агенса,

као прагматичке операције, мали је корак до семантичке импликације да се догађај одвија спонтано, иако комуникативна периферност учесника не повлачи нужно његову семантичку опционалност.

Најучљивија особина декаузатива није потпуно уклањање каузативне компоненте, иако је и антикаузативна интерпретација могућа, већ инкомпатибилност са каузатором агентивног типа, што ће се показати и као једна од кључних разлика између пасивних и декаузативних интерпретација истих конструкција. Једино што се може сматрати инкомпатибилним са декаузативизацијом јесте *вољна* умешаност каузатора, а не постојање екстерног узрока.

Биланција, Софија (2023). Ословљавање у изабраним комедијама Лудвига Холберга. *Philologia Mediana*, 15: 215–226.

У раду се испитују феномен ословљавања на материјалу пет изабраних комедија Лудвига Холберга, најпознатијег данско-норвешког комедиографа 18. века. Под ословљавањем се подразумева начин на који говорник упућује на своје саговорнике, а под начинима се подразумевају облици или форме ословљавања, тј. језичка средства у функцији ословљавања. Та средства махом обухватају инвентар заменичких и именичких облика, ређе глаголских. С обзиром на изузетну редукованост прономиналних форми ословљавања у савременом данском језику, инвентар облика ословљавања је у Холберговим текстовима екстензивнији. У раду се утврђује инвентар прономиналних, номиналних, чак и вербалних облика ословљавања и анализира се њихова употреба са циљем да се утврде доминантни фактори, пре свега социокултурни, који утичу на симетричност или асиметричност ословљавања.

Уочава се и употреба морфолошки некротизованих облика (*eders/Eders*), али и функционална прекатегоризација облика с обзиром на то да су заменице *I* и *han/hun* и даље део заменичког система, али са другачијим функцијама ословљавања и /или упућивања. Номинални облици ословљавања су разнолики, али кореспондирају са девет етикета ословљавања које су утврђене за савремена језичка стања. Међу номиналним облицима се уочава нужна застарелост неких од етикета. Код неких облика уочава се лексичко застаревање, док се нарочито код етикета уважавања уочава драстично квантитативно смањење инвентара изазвано социокултурним факторима и развојем идеје егалитарности.

У извесној мери се може постуирати и постојање одређених вербалних облика ословљавања, додуше увек уз одговарајућу прономиналну форму, али још увек са променом у броју у облицима императива. С обзиром на употребу опсервираних облика, уочава се доминантност Т-облика *du* и V-облика *I*, и оба се могу употребљавати и у симетричним и у асиметричним облицима комуникације. Иако код Холберга иначе постоји висок степен колебања у употреби V-облика, у анализираном материјалу се V-облици *De* и *han/hun* јављају као облици са вишим степеном изражене учтивости, поштовања или дистанце. Холберг у комедијама често обрађује раслојавање у ословљавању као показатељ афектирања или склоности ка таштини.

Биландџија, Софија (2023). Формална, лексичка и семантичка обележја глаголских компаративних фразеологизама у савременом норвешком језику. *Филолошки преглед*, 50 (1): 125–140.

Ауторка је у раду испитивала формалне, лексичке и семантичке особености глаголских компаративних фразеологизама у норвешком језику, а на основу 157 фразеологизама ексцерпираних из два највећа речника савременог букмола. Испитивани фразеологизми на основу морфолошког критеријума (лева страна фразеологизма је инфинитивна фраза) чине подврсту компаративних фразеологизама, који до сада нису детаљније обрађивани у норвешкој фразеологији. Од формалних обележја рад испитује могућу компонентску дефективност, инвентар компаратора и структуру компаратума. На лексичком плану испитује се лексички избор управних глагола, лексички састав компаратума и могућности лексичке варијације. На семантичком нивоу анализе утврђују се степен компонентности значења, семантичка међузависност леве и десне стране, статус компарандума, а посебно потпоглавље посвећено је мотивисаности значења. Ипак, анализа је показала и да се овим фразеологизмима, који су део структурно јасно омеђене фразеолошке супкласе, различито лексикографски приступа у ова два речника, иако историјски повезана.

По питању формалне структуре глаголских компаративних фразеологизама указује се на то да компарандум најчешће није део структуре самог фразеологизма, да се као компаратор јавља најчешће поредбена партикула *som* (а сасвим ретко *så* и *enn*), да су компаратуми најчешће именичке фразе (нешто ређе партиципске, а сасвим ретко предложне фразе или реченице), те да на материјалу нема компаратума у виду придевске фразе. Ови фразеологизми су превасходно номинационог карактера.

По питању лексичке структуре глаголских компаративних фразеологизама уочен је висок степен лексичке варијације управног глагола, што би, како је ауторка утврдила, у будућим истраживањима требало детаљније испитати на корпусу. Ауторкина прелиминарна испитивања показују да је степен варијације, и то не само управног глагола, далеко већи од онога што бележе речници.

Закључак семантичке анализе је да је функција семантичке диференцијације далеко израженија у односу на функцију интензификације и негације. На одабраним примерима илустровани су степени (де)мотивисаности значења, при чему степен дискрепанције између поређених величина доприноси томе да измештање значења буде веће.

Bilandžija, Sofija A. (2023). Jezički izazovi dijahronijskog prevoda niskog diferencijala na primeru prevoda Holbergovih komedija na srpski jezik. *Komunikacija i kultura online*, 14: 24–42.

У овом раду ауторка анализира појаве на различитим нивоима језичке структуре у шест изабраних комедија Л. Холберга (*Казанџија-политичар*, *Јепе с Брда*, *Еразмус Монтанус*, *Ћудљивица*, *Бабиње* и *Замлата*) са циљем да се уоче различити степени изазова у њиховом преводу на српски језик. Реч је, наиме, о тзв. дијахронијском интерлингвалном преводу у ком постоји временска дистанца од 300 година између текста оригинала и текста превода. Због тога

ауторка уводи термин дијахронијски превод ниског диференцијала, који подразумева нарочите изазове, с обзиром на то да језик оригинала и језик превода потичу из две различите, али контактне епохе развоја. Тиме се усложњава филолошки рад неопходан у претпреводној анализи (фази анализе текста оригинала) с обзиром на то да је језик оригинала у једној мери довољно савремен да преводилац не посумња на одређене стилске или значењске разлике. У раду се анализирају формални (ортографски и типографски) изазови, те граматички, творбени и лексички, којима је посвећена посебна пажња, а с обзиром на различите степене архаичности лексичког фонда.

Ауторка тако прво раздваја примарне од секундарних архаизама, то јест лексеме које су биле застареле у Холберговом оригиналном тексту од лексема које су архаичне из перспективе времена настанка текста превода, условљене временском дистанцом између два текста и два језичка периода. Као посебни изазов дијахронијског превода ниског диференцијала показује се опажање и препознавање секундарних архаизама. С једне стране, постоје они архаизми који су из перспективе савременог стања језика без икакве сумње застарели (апсолутни архаизми), а са друге се издвајају релативни архаизми. То је подгрупа секундарних архаизама чији се некадашњи семантички садржај само парцијално поклапа са данашњим семантичким садржајем дате лексеме, могу се сматрати семантичким архаизмима. Најбројнијој групи релативних архаизама припадају лексеме које су у време настанка текста оригинала имале и данашње значење и најмање једну додатну семантичку реализацију која данас не постоји. Ауторка посебно скреће пажњу на ову подгрупу јер су у питању фреквентне речи и фразе заједничког лексичког фонда које преводилац сасвим сигурно познаје у данашњем значењу. Изазов за преводиоца лежи управо у томе да ли ће препознати, а касније се обавестити управо о том значењу које лексема данас не поседује, нарочито када контекст допушта више различитих тумачења. Њима су сродне лексеме које у Холбергово време још увек нису развиле данашње десигнативно или конотативно значење. Иако оне нису архаизми, представљају изазов за преводиоца због могућности погрешног тумачења значења или конотације. Другој групи релативних архаизама припадају оне код којих се јављају у потпуности другачије семантичке реализације, а које у пресеку немају заједничких значења.

Биланџија, Софија (2024). О једном типу каузације у норвешком језику: афективна каузација. У: С. Биланџија & Н. Ристивојевић-Рајковић (приредиле), *Хоризонти језика и култура. Тематски зборник посвећен 45. годишњици Групе за скандинавистику Филолошког факултета у Београду и 75. годишњици рођења проф. др Љубише Рајића (1947–2012)* Београд: Филолошки факултет, 209–222.

Рад се бави семантичком анализом афективне каузације у савременом норвешком букмолу, коју ауторка идентификује као једну од шест супкласа индиректне каузације, изражене аналитичким каузативима са помоћним каузативним глаголима *få* ('добити') и *gjøre* ('чинити'). Овај тип каузације изражава изазивање менталних, емотивних и психолошких реакција и стања код каузанта, афицираног учесника каузативне ситуације. За афективну каузацију је

карактеристично то што се као каузатори јављају сви потенцијални проузроковачи, попут прототипичног агенса, те мање прототипични агенси, који се сви концептуализују као стимулус или каузативни стимулус – изазивачи одређених емотивних и менталних стања. На позицији каузанта је увек семантичка улога доживљавача.

На основу анализираних материјала установљено је да се овај тип каузације у норвешком језику реализује у четири модела, при чему је афективна емотивна каузација (изазивање емотивних стања код каузанта) најзаступљенији модел, истовремено семантички најразуђенији. На формалном плану, једино се у овом подтипу предикација узрокованог догађаја, осим инфинитивском, може исказати и придевском фразом, којом се означава довођење каузанта у какво стање. Остала три модела афективне каузације чине афективна ментална каузација, афективна волитивна каузација и афективна реактивна каузација.

Биланција, Софија (2024). Деривационо гнездо лексеме *smør* 'путер' у савременом норвешком језику: творбена, семантичка и фразеолошка анализа, *Анали Филолошког факултета*, 36 (1): 13–29.

У раду се из творбено-семантичке и фразеолошке перспективе анализира разграната лексичка породица лексеме *smør* на материјалу 10 првостепених и другостепених деривата, 87 сложеница и 18 фразеологизама ексцерпираних из три водећа штампана и електронска речника савременог норвешког језика. Закључци анализе упућују на висок степен семантичке дивергентности између изведеница и сложеница насталих од именичке творбене основе *smør* и глаголске творбене основе *smør-/smøre/smur-*, што је условљено раним губитком примарног значења 'масноћа' и специјализацијом значења лексеме *smør*, чије је основно значење данас 'путер'. Рефлекс примарног значења задржан је у првостепеном деривату *smøre*. У твореницама насталим од именичке творбене основе пресликава се махом целокупност основног значења 'путер': *који се односи на, који је везан за, који садржи, који је врста*, како у конкретним значењима, тако и онима која феномену путера придају културолошки значај, нарочито у фразеологизмима: *који је као путер*, са вредносном компонентом 'драгоцен', 'вредан', 'мерило'. Од секундарних значења лексеме *smør* посебно је заступљено синестетична компонента 'пријатног укуса', 'сладак', који доживљава и секундарну апстракцију значења *сладак > слаткоречив*, како у сложеницама, тако и у фразеологизмима. Секундарно значење 'мекана маса' заступљено је у већем броју сложеница које доминантно означавају јестиве твари, али не без изузетка (уп. *øyesmør* 'крмељ'). Међутим, и код једне и код друге групе примећује се да се она мапирају искључиво у оквирима сложеница, што сложеницу чини специфичним семантичким окружењем које диференцира значење. Семантичка компонента 'жуте боје' није експлицитна, не даје основ за полисемантичко проширење основне лексеме, али се као сема индуктор метафоре јавља у мањем броју сложеница које означавају називе биљака. Заузврат се у изведеницама од глаголске творбене основе пресликавају све семантичке реализације глагола *smøre*, са различитом фреквентношћу. Најзаступљеније је свакако мапирање примарног значења 'мазати', потом 'подмазивати', те 'подмићивати', а само у

једном деривату 'бити, тући'. За разлику од изведеница, где ТО најчешће учествује у значењу 'мазати', међу сложеницама без сумње преовладава семантичка реализација 'подмазивати'.

Биланција, Софија А. (2024). Да ли су преводиоци изневерили правопис или је правопис ипак изневерио преводиоце – о транскрипцији имена са скандинавских језика десет година после. У: Н. Томовић (приредио), *Савремена филолошка истраживања. Зборник радов.* Београд: Филолошки факултет, 31–47.

У издању *Правописа српскога језика* из 2010. године српски језик је први пут добио правила за транскрипцију имена из скандинавских језика, што је требало да допринесе нешто већој уједначености до тада индивидуалног приступа транскрипцији. Ипак, иако је прошло више од једне деценије, ауторка је приметила извештан степен разноврсности, на пример, у транскрипцији властитих имена у преводној књижевности, а аутори превода су притом махом по образовању скандинависти. Повод за истраживање била су питања како се могло доћи до решења попут Лу (Løe), али паралелно с тиме и Бјернебуе (Bjørneboe), затим до решења Стридсберг (Stridsberg), али паралелно с тиме и Лекберј (Läckberg) или чак да се два романа једног истог писца појаве под различито транскрибованим презименом (Хашта: Хаштад), или како је дошло до хибридног решења Сејерштад.

Ауторка је у раду анализирао праксу транскрипције антропонима са скандинавских језика (данског, норвешког и шведског) у преводима скандинавске књижевности након 2010. године, закључно са првом половином 2022. године. Истраживање је извршено на 20 превода, а укључује и четири квалитативна интервјуа са етаблираним, па чак и награђиваним преводиоцима, који су аутори неких од наведених решења.

У материјалу се показало да је већина решења у складу са препорукама *Правописа*, али да постоји и група решења која у преводилачкој пракси одступа од експлицитних препорука *Правописа*, мада се за њих нипошто не може рећи да нису тачна. Она су у том случају ближа акустичком утиску него што препорука у *Правопису* предвиђа, као што је случај са транскрипцијом норвешког и шведског *o > у/о*. У неким другим случајевима јављају се преводилачка решења која показују одређени степен интерне варијантности, али су то случајеви за које *Правопис* не предвиђа експлицитно решење (*rs > ш, -нд/-лд/-р/џд*).

Резултати квалитативних интервјуа су показали да преводиоци релативно ретко користе *Правопис* као помоћ у транскрипцији имена, те се ниједно већ учињено одступање не може са сигурношћу приписати оглушењу о правило, већ пре непознавању правила. Ово је важно сазнање, с обзиром на ауторитет предлога, тим пре што се колеге преводиоци (међу њима и аутор рада) често руководе интерном праксом са студија, аудитивним утиском и сугестијама колега.

Међутим, уочава се да наведене неуједначености не би ни могле бити решене постојећим предлогом, јер он предвиђа транскрипцију за сва три језика заједно, чиме се оставило највише простора решењима која су заједничка, а мање простора је посвећено специфичностима и финесама појединачних језика,

што се највише одражава на транскрипцију са данског језика. Ауторка се стога залаже за израду новог предлога транскрипције имена за сва три језика појединачно, узимајући у обзир њихове специфичности, али и двадесетогодишњу преводилачку праксу, у којој се заправо већ усталио систем транскрипције који је извршио одређени утицај на читалачку публику. Тај систем треба темељито преиспитати и узети у обзир сва решења која би могла опстати након што се подвргну доследним лингвистичким испитивањима, и која би могла функционисати као систем доступан не само преводиоцима, већ применљив и у широј српској јавности, без сувишног ослањања на изузетке.

Као резултат овог истраживања настали су конкретни предлози транскрипције имена са појединачних скандинавских језика за ново издање Правописа.

Биланџија, Софија (2024). О (не)преводивости културноисторијских реалија у дијахронијском преводу комедија Лудвига Холберга на српски. У: Гудурић, С. и др. (приредили), *Језици и културе у времену и простору*, XI/3. Тематски зборник Нови Сад: Универзитет у Новом Саду, 203–215.

У раду се идентификују, класификују и анализирају културно специфичне реалије на материјалу шест комедија данског класицисте Лудвига Холберга (XVIII век) и изазови њиховог превођења на српски језик, а с обзиром на то да се ради о текстовима старим 300 година. У том смислу су претпреводна анализа и избор конкретних преводилачких стратегија и решења усложњени историјском дистанцом.

Реалије се у раду анализирају примарно као предметне реалије, у оквирима традиционалне класификације бугарских теоретичара Влахова и Флорина, од којих су најбројније тзв. етнографске реалије. С обзиром на то да се ради о временској удаљености од 300 година у односу на савремено језичко стање, специфичности преводилачких стратегија условљене су формалним дивергенцијама (на пример, ортографска неуједначеност), семантичким дивергенцијама (на пример, парцијално преклапање семантичких реализација), а посебно лексичким дивергенцијама на плану културно специфичне лексике. Анализа је показала да већина реалија према месном критеријуму није специфична за данску културу, већ је део ширег европског и скандинавског културног круга. Ауторка се залаже за то да појам специфичности убудуће чешће буде предмет радова који се баве културно специфичном лексиком, како би се одговарајући појмови прецизирали и потенцијално сузили.

Осим тога, анализа је показала да у теоријском, али и практичном фокусу не могу бити само тзв. предметне реалије, речи и изрази који на лексичко-семантичком нивоу носе културноисторијску специфичност текста, већ и други културно специфични елементи које преводилац мора добро да познаје како би исправно одабрао средства, а који су везани за комуникативне, лингвокултуролошке и прагматичке теме. Овде спадају историјски условљени обрасци ословљавања и обраћања засновани на другачијем концепту друштвеног статуса, динамични процеси именовања, укупност учености и културе изражавања, различите улоге различитих језика у друштву које Холберг приказује, као и шири друштвени, књижевни и културолошки контекст који нам

омогућава да разумемо интенције аутора, али и да одредимо сопствене преводилачке стратегије као што је, на пример, већи број вантекстуалних објашњења која служе разумевању оригиналног контекста. Стога је у раду изнета и проширена анализа која обухвата имена као реалије, јер су и она носиоци специфичних културноисторијских информација, као и референтне оквири тумачења дела, као што су процеси, појаве, симболи и околности који чине оквир тумачења, а који су нераскидиво везани за културу одређене епохе.

5. Конференције

5.1. Учешће на научним и стручним скуповима од избора у тренутно звање

Sofija Bilandžija, *Exploring the Concept of Stupidity in Norwegian through its Lexical and Phraseological Structuring*, на конференцији „Minds, networks, narratives: International Conference on the Occasion of the 90 Anniversary of English Studies and the 40th Anniversary of Scandinavian Studies in Zagreb“ (Зagreб, 7–9. 11. 2024).

Sofija Bilandžija, *Formalno recesivne predloške frazeme u norveškoj jednojezičnoj leksikografiji – od štampanog do elektronskog rečnika*, на конференцији „Лексикографски сусрети“ (Београд, 27–29. 5. 2024).

Биланџија Софија, *О (не)преводивости културноисторијских реалија у дијахронијском преводу комедија Лудвига Холберга на српски*, на конференцији „Језици и културе у времену и простору 11“ (Нови Сад, 18–19. 11. 2023).

Sofija Bilandžija, *En «onymisk» dansk/norsk/svensk ordbok for serbisktalende – praktiske og teoretiske utfordringer*, на конференцији „Den 16:e konferensen om leksikografi i Norden“ (Lund, 27–29. 4. 2022).

Софија Биланџија, *Да ли су преводиоци изневерили Правопис или је Правопис ипак изневерио преводиоце – о транскрипцији имена са скандинавских језика 10 година после*, на конференцији „Савремена филолошка истраживања“ (Универзитет у Београду, 3–4. 12. 2022).

Бранислав Ивановић & Софија Биланџија, *Конјунктив у савременом немачком језику и преводни еквиваленти у норвешком на корпусу романа Die Angst des Tormanns beim Elfmeter Петера Хандкеа и његовог превода на норвешки*, на конференцији *Лингвистичка, приповједачка и преводна проблематика у епском опусу Петера Хандкеа* (Универзитет у Бањој Луци, 24–25. 5. 2021).

Бранислав Ивановић & Софија Биланџија, *Systems of strong conjugation in contemporary German and Norwegian: a typological and contrastive perspective*, на конференцији *BeLiDa 2021 – Belgrade Linguistic Days* (Универзитет у Београду, 3–4. 12. 2021).

5.2. Чланства у научним и организационим одборима конференција

Проф. др Софија Биланџија је била члан научног одбора међународне конференције *Minds, networks, narratives: International Conference on the Occasion of the 90 Anniversary of English Studies and the 40th Anniversary of Scandinavian Studies in Zagreb* (7–9. 11. 2024) и члан организационог одбора конференције *Савремена филолошка истраживања* (2022) у организацији Универзитета у Београду – Филолошког факултета.

6. ПРЕДАВАЊА ПО ПОЗИВУ

Професорка Биланџија одржала је 5. 5. 2022. на Универзитету у Загребу предавање по позиву под насловом „Скандинавска презимена кроз повијест“, за студенте ОАС, а 6. 5. 2022, такође на Универзитету у Загребу, предавање по позиву на тему „Семантика каузативних конструкција у скандинавским језицима“, студентима МАС.

7. УРЕЂИВАЧКА И РЕЦЕНЗЕНТСКА ДЕЛАТНОСТ

7.1. Уређивачка делатност

Проф. др Биланџија је члан уређивачког одбора часописа *Комуникација и култура online* од 2015. и коуредник тематског зборника „Хоризонти језика и култура“ из 2024.

7.2. Рецензентска делатност

Проф. др Биланџија рецензирала је радове за часописе *Комуникација и култура online*, *Живи језици*, *Примењена лингвистика*, за тематски зборник *Velida*, за конференције *Савремена филолошка истраживања* (Филолошки факултет, 2022), *Прву научну конференцију за младе истраживаче и докторанде* (27–28. 5. 2022), *Другу конференцију за младе истраживаче и докторанде*, *Сарајевске филолошке сусрете 7*, као и за међународне научне скупове *Савремена српска фолклористика 13* и *Савремена српска фолклористика 14*.

Такође, рецензент је монографија *Новозаветне паремије у немачком и српском језику* (одлука ННВ 02-33/148 од 3. 3. 2023), и *Иза језика – друштво. О ословљавању контрастивно* (одлука ННВ 02-33/478 од 7. 11. 2022).

8. ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ И МАСТЕР-РАДОВИ

8.1. Докторске дисертације: менторства и чланства у комисијама

8.1.1. Менторства

Проф. др С. Биланџија (ко)ментор је, уз проф. др Немању Радуловића, докторске дисертације коју је Бојана Максимовић пријавила под насловом *Типологија женских ликова у жанровима едичког корпуса* (одлука ННВ 485/1 од 08. 2. 2024).

8.1.2. Чланство у комисијама за одбрану докторске дисертације

Биљана Пајић, *Untertiteln als Form der audiovisuellen Übersetzung aus der Perspektive der Zuschauer* (Титловање као облик аудио-визуелног превођења из перспективе гледалаца) (одлука ННВ 2081/1/1 од 24. 6. 2024). Дисертација одбрањена 06. 9. 2024.

Наташа Куртума, *Zu frequenten Phraseologismen in DaF-Lehrwerken mit Hinblick auf einen Vorschlag zum phraseologischen Minimum im DaF-Unterricht – eine korpusbasierte Untersuchung* (О фреквентним фразеологизмима у уџбеницима за немачки као страни језик са предлогом фразеолошког минимума у настави – корпусно истраживање) (број одлуке ННВ 03-6/8 од 08. 5. 2023). Дисертација одбрањена 23. 6. 2023. на Универзитету у Новом Саду.

Наташа Ристивојевић Рајковић, *Лексичко-семантичка анализа глагола са основним значењем 'ударити' у норвешком и српском језику*. Дисертација одбрањена 27. 11. 2017.

8.1.3. Чланство у комисијама за оцену докторске дисертације

Биљана Пајић, *Untertiteln als Form der audiovisuellen Übersetzung aus der Perspektive der Zuschauer* (Титловање као облик аудио-визуелног превођења из перспективе гледалаца) (одлука ННВ 1400/1 од 25. 4. 2024).

Јована Вурдеља, *Critical Analysis of Multimodal Discourse of Climate Change* (Критичка анализа мултимодалног дискурса климатских промена) (одлука ННВ 2634/1 од 19. 9.2024), председник Комисије.

8.1.4. Комисије за оцену научне заснованости теме докторске дисертације

Председник Комисије за оцену научне заснованости теме докторске дисертације коју је пријавио кандидат мср Јована Вурдеља. Комисија је образована 22. 11. 2021.

Члан Комисије за оцену научне заснованости теме докторске дисертације коју је пријавила кандидаткиња мср Јована Стојановић. Комисија је образована 13. 9. 2021.

Члан Комисије за оцену научне заснованости теме докторске дисертације коју је пријавила кандидаткиња мср Невенка Јанковић. Комисија је образована 1. 2. 2021.

8.2. Мастер студије: менторства и чланства у комисијама

8.2.1. Менторства за мастер-радове

Проф. др Софија Биланџија била је ментор за израду најмање 11 мастер-радова. Тачан број није могуће навести, будући да подаци за период 2018–2021. нису доступни.

Марко Петрић, *Фонолошка и ортографска (не)адаптираност германизама и англицизама у савременом данском језику*, фебруар 2021.

Данијела Живковић, *Футур у савременом норвешком језику: однос темпоралности и модалности*, септембар 2022.

Теодора Гогин, *Квир лексикон у шведском језику: сива зона између жаргона и терминологије*, септембар 2022.

Анастасија Жаревац, *Контрастивна анализа твореница у норвешком и српском језику: трансфер код србофоних говорника норвешког*, фебруар 2023.

Јелена Војиновић, *Просторна деикса даљине и одсуства: норвешки мјесни прилози и њихови еквиваленти у српском језику*, јануар 2023.

Борис Миленовић, *Развој партиципа перфекта у норвешком језику - формални и семантички аспекти*, септембар 2023.

Душан Чанковић, *Развој рефлексивних маркера у норвешком*, септембар 2023.

Кристина Панћић, *Усвајање изговора норвешких вокала код србофоних говорника*, мај 2024.

Милица Живковић, *Појам смрти у поезији Х. А. Вергеланда и С. Обстефелдера: контрастивна когнитивно-лингвистичка анализа*, август 2024.

Милица Веселиновић, *Фразеологизми са компонентама које означавају главу и њене делове у савременом норвешком језику: когнитивно-лингвистичка анализа*, септембар 2024.

Петар Јоцковић, *Компаративна анализа трансформације Локија: Од нордијске митологије до телевизијске серије „Рагнарк“*, септембар 2024.

8.2.2. Чланство у комисијама за одбрану мастер-радова

Уз горе наведена и друга менторства, проф. др Софија Биланџија била је и члан најмање 3 комисије за одбрану мастер рада.

9. ЧЛАНСТВО У НАУЧНИМ И СТРУЧНИМ ТЕЛИМА И ОРГАНИМА

Проф. др Биланџија је председник Комисије за сталног судског преводиоца за норвешки језик (Министарство правде, решење 740-06-113/2019-22 од 4. 3. 2019), као и члан Радне групе за припрему предлога програма наставе и учења за ученике са посебним способностима – Филолошка гимназија; ЗУОВ, решење 2311-II-7/2019 (2019–2022)).

Проф. др Софија Биланџија је члан Већа докторских студија Универзитета у Београду – Филолошког факултета у два сазива, из 2021. и из 2023. године. Од 1. 10. 2023. заменик је управника Катедре за германистику. Представник је Групе за скандинавске језике и књижевности у катедарској радној групи за националну матуру.

10. ЧЛАНСТВО У КОМИСИЈАМА ЗА ИЗБОРЕ У УНИВЕРЗИТЕТСКА ЗВАЊА

- Председник Комисије за избор доцента за ужу научну област Скандинавистика (број одлуке 1979/1 од 3. 7. 2019);
- Председник Комисије за избор вишег лектора за предмет Савремени норвешки језик (број одлуке 1970/1 од 24. 8. 2020);
- Председник Комисије за избор доцента за ужу научну област Скандинавистика, предмет Норвешки језик (број одлуке 3822/1 од 22. 11. 2021);
- Председник Комисије за избор лектора за предмет Савремени скандинавски језици – дански језик (број одлуке 1075/1 од 8. 3. 2021. и 936/1 од 21. 3. 2024);
- Председник Комисије за избор вишег лектора за предмет Савремени скандинавски језици (број одлуке 1968/1 од 24. 4. 2021);
- Члан Комисије за избор доцента за предмет Холандски језик (одлука од 20. 12. 2021);
- Члан Комисије за избор ванредног професора за ужу научну област Германистика (Контрастивна лингвистика немачког, српског и мађарског језика) на Универзитету у Новом Саду (број одлуке 01-63/9 од 12. 12. 2022);
- Члан Комисије за избор вишег лектора за ужу научну област Скандинавистика, предмет Савремени норвешки језик (број одлуке 2912/1 од 25. 10. 2023);
- Председник Комисије за избор доцента за ужу научну област Скандинавистика, предмет Синтакса скандинавских језика (број одлуке 936/1 од 21. 3. 2024);

- Председник комисија за избор 5 демонстратора за предмет Савремени норвешки језик Г и П (Милица Веселиновић, Милица Живковић, Снежана Вучковић, Богдан Јанковић, Горана Кнежевић) и једног демонстратора за Савремени дански језик (Нађа Вуковић);
- Председник комисије за оцену приступног предавања за једног доцента за ужу научну област Скандинавистика, предмет Норвешки језик, члан комисије за оцену приступног предавања за једног доцента за ужу научну област Недејландистика, предмет Холандски језик (2022. година), председник комисије за оцену приступног предавања за једног доцента за ужу научну област Скандинавистика, предмет Синтакса скандинавских језика (2024.).

11. ПРЕВОДИЛАШТВО

11.1. Стручни преводи

- Repstad, Pol (2019). *Šta je sociologija*. Beograd: Karpos.
- Vatum, Mari (2020). *Šta je arhitektura*. Beograd: Karpos.
- Гуловсен, Ђишти & Улаф Стен. (2023). *Рим. Уметност, архитектура, историја*. Београд: Карпос.

11.2. Лепа књижевност (самостални и коауторски преводи)

11.2.1. Преводи с норвешког језика

- Fosum, Karin (2018). *Ne osvrći se*. Beograd: Samizdat.
- Faldbakken, Matias (2021). *Nas je petero*. Sarajevo: Sarajevo Publishing.
- Ребољедо Педерсен, Торгеир (2020). *Зумбулевари. Изабране песме*. Београд: Трећи трг. (Двојезично издање, ужи избор за награду Милош Н. Ђурић за превод поезије.);

11.2.2. Преводи с данског језика

- Bang, Herman (2020). *Tina*. Beograd: Karpos.
- Варберг, Шанете (2021). *Викинзи. Пљачка, огањ и мач*. Београд: Карпос. (У коауторству са Н. Ристивојевић-Рајковић.)
- Vjergfeldt, Annette (2023). *Ali nama je trebao slon*. Sarajevo: Sarajevo Publishing.
- Брандес, Георг (2022). *Аристократски радикализам: есеј о Фридриху Ничеу*. Београд: Карпос.
- Холберг, Лудвиг (2022). *Изабране комедије*. Београд: Трећи трг, 2022. (Избор, превод, предговор и коментари.)

11.3. Преводилачко менторство и редакција превода

- Нилсен, Улауг. (2021). *Повест о болним временима*. Превод Софија Биланџија и Јелена Војиновић. Београд: Трећи трг.
- Хасан, Јахја. (2023). *Јахја Хасан 1. Збирка песама*. Превод Ксенија Јањић. Београд: Трећи трг.
- Томсен, Серен Улрик (2024). *Најгоре и најбоље. Избор из поезије и есеја*. Превод Марко Петрић. Београд: Трећи трг – Сребрно дрво.

- Кристенсен, Ингер. *To*. Превод: Јелена Војиновић. Београд: Трећи трг – Сребрно дрво. (У штампи.)

12. ПОПУЛАРИЗАЦИЈА НАУКЕ

- Председник организационог одбора прославе јубилеја „Лудвиг Холберг: 300 година данске и норвешке комедије“ (12–19. 12. 2022).
- Радионица „Превођење старије данске и норвешке књижевности: од Холберга до Ибзена“ у оквиру јубилеја „Лудвиг Холберг: 300 година данске и норвешке комедије“ (16. 12. 2022).
- Члан организационог одбора недеље нордијске књижевности за децу под називом „Источно од Сунца и западно од Месеца – нордијска књижевност за децу и младе у преводу на српски језик“ (2–8. 10. 2023).
- Популарнонаучно предавање у Културном центру Београда (5. 12. 2017) „Борба за норвешки језик некад и сад“, поводом 40 година Групе за скандинавистику.
- Више гостовања у емисији *Читач* Радио Београда у вези са преводима дела скандинавске књижевности.

13. СТРУЧНА УСАВРШАВАЊА

- Боравак на Универзитету Југоисточне Норвешке (кампус Бе (Bø)), размена у оквиру Еразмус+ (17–23. 3. 2018).
- Семинар *Norske språk- og kulturdager* на Универзитету у Гдањску (8–9. 4. 2024) са излагањем под насловом *Oppmuntring, tvang eller noe annet: konstruksjonen få til å møter serbiske norskinnlærere*.
- Семинар за преводиоце са норвешког језика *Hele verden til Kløfta!* у Клефти, Норвешка (26–28. 6. 2023) у организацији државне агенције НУРЛА.
- Међународни семинар за наставнике норвешког језика, Осло (24. 6–3. 7. 2024) у организацији Летње школе Универзитета у Ослу.
- Учешће на летњем семинару за лекторе данског језика у Сорепу (Sorø), Данска (31. 7 – 3. 8. 2018).

14. ОСТАЛО

- Покретач и уредник профила *Скандистих* на друштвеним мрежама (од фебруара 2021), која објављује преводе поезије нордијских земаља на српски језик.
- Покретач и коуредник странице *БеоСканди* на друштвеним мрежама (званични профил Групе за скандинавистику).
- Учешће на Семинару о рецензирању за истраживаче, Ниш, 13. априла 2018, у организацији Центра за промоцију науке Универзитета у Нишу и Универзитетске библиотеке Никола Тесла.
- Председник комисије за организацију и спровођење теста *Test i norsk - høyere nivå (Bergenstesten)* за нивое Б2 и Ц1 на Филолошком факултету у Београду (2018/2019).

15. ХЕТЕРОЦИТАТИ

ЦИТИРАНА ПУБЛИКАЦИЈА	ЦИТИРАНО У
Bilandžija, S. (2017). <i>Slaganje u savremenim skandinavskim jezicima – prototip i periferija</i>. Beograd: FOKUS – Forum za interkulturalnu komunikaciju.	1) Петронијевић, Божинка (2024). Именице са апелативом као елементом структуре. <i>Српски језик</i>, 29: 103–119. 2) Микић Чолић, Ана (2021). <i>Neologizmi u hrvatskome jeziku</i>. Osijek: Filozofski fakultet. 3) Микић Чолић, Ана & Маријана Бошњак (2020). Везани лексички морфемски – од норме до употребе. У: М. Глушач (приредила), <i>Od norme do uporabe 2</i>. Osijek: Sveučilište J. J. Strossmayera, 297–325. 4) Бошњак, Маријана (2018). Граматичка и правописна обилежја везаних лексиčkih морфема [дипломски рад]. Osijek: Sveučilište J. J. Strossmayera. 5) Ивановић, Бранислав (2022). Оbeleжја морфолошке везаности фразеолошких компонената у немачком језику. <i>Komunikacija i kultura online</i>, 13: 63–76. 6) Ивановић, Бранислав (2022). Средњевисоконемачке јункције као структурни фразеологизми. <i>Филолошки преглед</i>, XLIX (1): 131–146. (7) Ивановић, Бранислав (2021). Компаративни фразеологизми са полиптозом у средњевисоконемачком периоду. <i>Анали Филолошког факултета</i>, XXXIII(2): 13–27. 8) Ивановић, Бранислав (2021). Узроци перзистенције опсолетних генитива у немачкој фразеологији. <i>Анали Филолошког факултета</i>, XXXIII(1): 101–112.
Bilandžija, Sofija (2014). <i>Semantika kauzativnih konstrukcija u norveškom i srpskom jeziku</i> (докторска дисертација). Beograd: Filološki fakultet.	9) Glumac, Divna (2020). Kauzativ glagola emocija, percepcije i kognicije u japanskom jeziku. <i>Komunikacija i kultura online</i>, 11: 100–123. 10) Ristivojević-Rajković, Nataša (2017). <i>Leksičko-semantička analiza glagola sa osnovnim značenjem 'udariti' u norveškom i srpskom jeziku: kontrastivna</i>

	<i>analiza</i>(doktorska disertacija). Beograd: Filološki fakultet. (11) Sinčić, Branka (2018). <i>Francuska konstrukcija faire + infinitiv i njezini prijevodni ekvivalenti u hrvatskom jeziku. Izricanje kauzativnosti u hrvatskom jeziku</i> (master rad). Zagreb: Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. 4x 12) Virovec, Sanja (2019). <i>Usporedba faktitiva-kauzativa u turskome i hrvatskome</i> (master rad). Zagreb: Filozofski fakultet.
Bilandžija, Sofija (2013). Supkategorizacija verbalnih kauzativnih konstrukcija u norveškom jeziku: analitički kauzativ. <i>Komunikacija i kultura online, 4</i>: 1–12.	13) Trbonja–Omanić, Anisa (2020). Valenzstruktur der Kausativkonstruktionen „lassen + Infinitiv“ und ihrer Äquivalente im Bosnischen. <i>Istraživanja, 15</i>: 105–126.
Tomović Nenad, <u>Bilandžija Sofija</u>, Kostić-Tomović, Jelena (2018). Lexicographic Competence of Foreign Language Students. <i>Komunikacija i kultura online, 9</i>: 277–292.	14) Peñín Fernández, Natalia (2022). <i>La traducción inversa y su didáctica con soporte lexicográfico</i>. Bologna: Bologna University Press. (15) Амитирова-Тургенева Дарья Львовна (2019). К проблеме определения статуса лексикографической компетенции в контексте обучения иностранным языкам будущих специалистов нефтегазовой отрасли. ГЛОБАЛЬНЫЕ РИСКИ ЦИФРОВОЙ ЭПОХИ И ОБРАЗЫ БУДУЩЕГО. Материалы IV Международной научной конференции, 194–200.
Bilandžija Sofija (2005). <i>Sinonimija i semantička ekvivalencija glagola kretanja u srpsko-norveškom rečniku</i> (magistarski rad). Beograd: Filološki fakultet Univerziteta u Beogradu.	16) Ristivojević-Rajković, Nataša (2017). <i>Leksičko-semantička analiza glagola sa osnovnim značenjem 'udariti' u norveškom i srpskom jeziku: kontrastivna analiza</i>(doktorska disertacija). Beograd: Filološki fakultet. 17) Драгићевић, Рајна (2007). <i>Лексикологија српског језика</i>. Београд: Завод за уџбенике.

16. БИБЛИОГРАФИЈА И АКТИВНОСТИ ДО ИЗБОРА У АКТУЕЛНО ЗВАЊЕ

16.1. МАГИСТАРСКИ РАД

Биланџија, Софија (2005). *Синонимија и семантичка еквиваленција глагола кретања у српско-норвешком речнику*. Београд: Филолошки факултет.

16.2. ДОКТОРСКА ДИСЕРТАЦИЈА

Биланџија, Софија (2014). *Семантика каузативних конструкција у норвешком и српском језику*. Београд: Филолошки факултет.

16.3. НАУЧНА МОНОГРАФИЈА

Биланџија, Софија (2017). *Слагање у скандинавским језицима – прототип и периферија*. Београд: ФОКУС – Форум за интеркултурну комуникацију.

16.4. НАУЧНИ ЧЛАНЦИ

Биланџија, Софија (2012). Језик младих у Скандинавији и средства савремене комуникације. У: Б. Мишић Илић и В. Лопичић (приредили), *Језик, књижевност, комуникација. Зборник радова*. Ниш: Универзитет у Нишу, 235–246.

Биланџија, Софија А. (2013). Супкатегоризација вербалних каузативних конструкција у норвешком језику: аналитички каузатив. *Комуникација и култураonline*, 4: 1–12.

Биланџија, Софија (2013). Семантички параметри описа глагола кретања. У: В. Половина и Ј. Вучо (приредиле), *Савремени токови у лингвистичким истраживањима, Књига 1*. Београд: Филолошки факултет, 423–438.

Биланџија, Софија (2013). Нордијско језичко заједништво – (кључна) вредност или терет? У: Б. Мишић Илић и В. Лопичић (приредиле), *Језик, књижевност, вредности - језичка истраживања. Зборник радова*. Ниш: Универзитет у Нишу, 473–483.

Биланџија, Софија А. (2014). Одредба као интензификатор у норвешким номиналним сложеницама. *Анали Филолошког факултета XXVI* (2): 53–73.

Биланџија, Софија А. (2015). Бенефактивни каузатив и норвешки *FÅ*-пасив. *Анали Филолошког факултета XXVII* (2): 351–367.

Биланџија, С., Костић-Томовић, Ј. & Томовић, Н (2015). Семантичка анализа глагола ходања у српском језику и њихови еквиваленти у германским језицима. У: Младенова, М. (приредила) *Движение и пространство в славянским језицима, литератури и култури, том I: Езикознание. Сборник с докладиот Дванадесетите меѓународни славистични четения, 9–10. мај 2014*, Софијски универзитет „Св. Климент Охридски. Софија: Универзитетско издателство „Св. Климент Охридски, 74–79.

Tomović, N, Kostić-Tomović J. & Bilandžija, S. Slavic Words in English, German and Norwegian. U: Quero Gervilla, E. F. et al. (приредили) *Trends in Slavic Studies* Москва: Красанд, 931–938.

Биланџија, Софија & Ковачевић, Зорица (2015). Структурисање узрочно-последичних односа у дискурсу норвешких новинских вести. У: Мишић

- Илић, Б. & В. Лопичић (приредили), *Језик, књижевност, дискурс: Језичка истраживања. Зборник радова*. Ниш: Универзитет у Нишу, 485–493.
- Ковачевић, Зорица, Биланција, Софија & Ивановић, Бранислав (2015). Међујезичко посредовање и хуманизам. Утицај превода Лутерове Библије на осавремењивањ ешведског језика. У: Вранеш, А. & Љ. Марковић (приредиле), *Хуманизам: култура или илузија? Тематски зборник*. Београд: Универзитет у Београду, Филолошки факултет, 345–354.
- Биланција, Софија (2015). О једном слоју лексичких позајмљеница и утицају немачког на скандинавске језике. *Преводилац*, 1–2, 2015: 27–34.
- Биланција, Софија (2015). Контрастивни метајезички инпут и усвајање каузативних конструкција у норвешком језику. У: Половина, В. & С. Гудурић (ур.), *Примењена лингвистика данас – изазови модерног доба. Зборник радова са Четвртог међународног конгреса Примењена лингвистика данас*. Београд: Друштво за примењену лингвистику Србије/ Филолошки факултет Универзитета у Београду / Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду, 179–187.
- Биланција, Софија (2016). Прилог супкатегоризацији каузативних конструкција: морфолошки каузатив у савременом норвешком језику. У: Ј. Костић-Томовић et al. (приредили), *У царству речи – језици и културе. Зборник у част проф. др Јовану Ђукановићу поводом 85. рођендана*. Београд: Филолошки факултет у Београду / ФОКУС – Форум за интеркултурну комуникацију, 188–200.
- Биланција, Софија А. (2016). Ситуативни и евентивни каузатори на примеру каузативних конструкција у савременом норвешком језику. *Комуникација и култура online*, 7: 128–141. <https://doi.org/10.18485/kkonline.2016.7.7.9>
- Биланција, С. & Костић-Томовић Ј. (2017). Префикси немачког порекла у скандинавским језицима. *Анали Филолошког факултета*, 29 (2): 21–40.
- Биланција, Софија (2017). Неглаголске каузативне конструкције у савременом норвешком језику: предлог супкатегоризације. У: Кашић, З. (приредила), *О језику са разних аспеката. Примењена лингвистика у част проф. др Весни Берић-Ђукић*. Нови Сад: Друштво за примењену лингвистику Србије, 195–208.

16.5. ЈЕЗИЧКИ ПРИРУЧНИЦИ

- Биланција, Софија & Ристивојевић Рајковић, Наташа (2014). *Збирка тестова са пријемних испита: норвешки језик*. Београд: Филолошки факултет.
- Биланција, Софија & Ристивојевић Рајковић, Наташа (2015). *Збирка тестова са пријемних испита: норвешки језик*. Београд: Филолошки факултет.
- Биланција, Софија & Ристивојевић Рајковић, Наташа (2017). *Збирка тестова са пријемних испита: норвешки језик*. Београд: Филолошки факултет.

16.6. ПРИКАЗИ

- Биланција, Софија (2017). Јелена Костић-Томовић, *Савремена немачка лексикографија*, Београд: Фокус – Форум за интеркултурну комуникацију. У: *Преводилац*, 2017.

16.7. УЧЕШЋЕ НА КОНФЕРЕНЦИЈАМА

- Биланџија, Софија (2010). *Семантички параметри описа глагола кретања*. Филолошка истраживања данас, Универзитет у Београду, 26. и 27. 11. 2010.
- Биланџија, Софија (2011). *Језик младих у Скандинавији и средства савремене комуникације*. Језик, књижевност, комуникација, Универзитет у Нишу, 15. и 16. 4. 2011.
- Биланџија, Софија (2012). *Нордијско језичко заједништво – (кључна) вредност или терет?* Језик, књижевност, вредности, Универзитет у Нишу, 27. и 28. 4. 2012.
- Биланџија, Софија (2012). *Контрастивни метајезички инпут и усвајање каузативних конструкција у норвешком језику*. Примењена лингвистика данас – ALT4, Универзитет у Београду, 12–14. 10. 2012.
- Биланџија, Софија & Наташа Ристивојевић Рајковић (2013). *Футурски вербални комплекс у норвешком језику и модалност – неки од изазова усвајања*. Међународна научна конференција „Србија између истока и запада“, Универзитет у Београду, 27–29. 9. 2013.
- Биланџија, Софија & Зорица Ковачевић (2014). *Структурисање узрочно-последичних односа у дискурсу норвешких новинских вести*. Језик, књижевност, дискурс, Универзитет у Нишу, 25. и 26. 4. 2014.
- Биланџија, С., Јелена Костић-Томовић & Ненад Томовић (2014). *Semantic analysis of verbs of walking in Serbian and their equivalents in Germanic languages*. 12th National Slavic Studies Conference, Софијски универзитет Св. Климент Охридски, 9. и 10. 5. 2014.
- Томовић, Ненад, Јелена Костић-Томовић & Софија Биланџија (2014). *Slavic words in English, German and Norwegian*. GranaSlavic 2014: 4th International Conference – Andalusian Symposia on Slavic Studies, Универзитет у Гранади, 4–6. 6. 2014.
- Биланџија, Софија (2017). *Утицаји реформације на језик и писменост у Скандинавији*. Међународном научном симпозијуму „500 година реформације“, Универзитет у Марибору, 9–10. 11. 2017.
- Костић-Томовић, Јелена, Ненад Томовић & Софија Биланџија (2017). *Lexicographic Competence of Foreign Language Students*. International Interdisciplinary Conference „Languages, Cultures, Communications“, Велико Трново, Универзитет „Св. Ћирило и Методије“, Факултет за савремене језике, 8–9. 6. 2017.
- Биланџија, Софија & Ненад Томовић (2017). *Псеудоанглицизми у српском, немачком и скандинавским језицима - необичан плод међујезичких контаката*. Научни скуп „Наука и стварност“, Универзитет у Источном Сарајеву, Филозофски факултет Пале, 20. 5. 2017.
- Биланџија, Софија, Наталија Панић Церовски & Бранислав Ивановић (2017). *Verbal Expressions of Causativity in Contemporary Norwegian in Contrast with Serbian*. 2nd International Conference on Social Sciences and Humanities “Changing the world: Challenges, Opportunities and Responsibilities”, Скопље, 12–13. 5. 2017.
- Биланџија, Софија & Ивановић Бранислав (2016). *On the notion of benefactive causation - its structure and semantics in Scandinavian languages in*

- comparison with German and English*. International Conference on Social Sciences and Humanities (ICSSH 2016), Скопље, 13–15. 5. 2016.
- Биланџија, Софија (2015). *Полифункционалност рефлексивних маркера и семантика објекатских рефлексива у савременом норвешком језику*. Језик, књижевност, значење, Универзитет у Нишу, 24–25. 4. 2015.
- Биланџија, Софија & Весна Половина (2015). *Comparison intensifiers in English, Norwegian and Serbian*. Crossroads of Foreign Languages - Linguistics, Literature, Didactics (2nd International Conference), Универзитет Aleksander Moisiu, Драч, 15–16. 5. 2015.
- Биланџија, Софија & Борко Ковачевић (2015). *On the notion of control and the semantics of the causative constructions in English, Norwegian and Serbian*. 2nd International Conference on English Language and Literary Studies „Remaking Tradition: Present-day Perspectives on Language, Literature and Culture“, Универзитет у Бањалуци, 12. и 13. 6. 2015.
- Биланџија, Софија, Весна Половина & Бранислав Ивановић (2015). *The Treatment of Unique Idiomatic Components in Serbian, Norwegian and German Lexicography*. 5th International Conference „The Balkans - Languages, History, Culture“, Великотрновски универзитет „Св. Ћирило и Методије“, 23. и 24. 10. 2015.
- Биланџија, Софија, Бранислав Ивановић & Маја Ђукановић (2015): *О бенефактивном каузативу у норвешком, немачком, словеначком и српском језику: структура, семантика и дидактичке импликације*. The 5th International Congress Applied Linguistics Today - New Tendencies in Theory and Practice, Универзитет у Новом Саду, 27–29. 11. 2015.

16.8. ПРЕВОДИ

16.8.1. Стручни преводи

- Хандал, Гуна (2003). *Студентска евалуација наставе*. Београд: Алтернативна академска образовна. (Коауторски превод)

16.8.2. Књижевни преводи

16.8.2.1. Преводи са норвешког језика (самостални и коауторски)

- Сулстад, Даг (2002). *Ноћ професора Андерсена*. Београд: Плато.
- Лу, Ерленд (2003). *Наиван. Супер*. Београд: Геопоетика.
- Лу, Ерленд (2005). *Доплер*. Београд: Геопоетика.
- Аскилдсен, Ђел (2005). *Ништа за ништа; Летњи шешир*. Београд: Геопоетика.
- Васму, Хербјерг (2005). *Ја сам Дина*. Београд: Океан.
- Лу, Ерленд (2006). *Волво камиони*. Београд: Геопоетика.
- Лу, Ерленд (2008). *Мулеј*. Београд: Геопоетика.
- Васму, Хербјерг (2008). *Син среће*. Београд: Океан.
- Кнаусгård, Karl Ove. *Моја борба. Књига 1*. Сарајево: Šahinpašić.
- Фосум, Карин (2017). *Кад ђаво држи свећу*. Београд: Самиздат.
- Фосум, Карин (2017). *Црне секунде*. Београд: Самиздат.
- Ибзен, Хенрик (2004). *Авети*. [У: Х. Ибзен, Изабране драме I]. Београд: Геопоетика.
- Ибзен, Хенрик (2014). *Хеда Габлер*. [У: Х. Ибзен, Изабране драме II]. Београд: Геопоетика.

Дуги, дуги низ. Антологија норвешке лирике за децу и младе. Нови Сад: Змајеве дечје игре.

Бергет, Кристин (2008), *loosinglouise* – одабрани одломци. *Трећи трг. Е-часопис за књижевност* 21, 32–38.

16.8.2.2. Преводи с данског језика

Андерсен, Ханс Кристијан (2007) *Базар једног песника.* Београд: СКЗ. (У коауторству.)

16.9. ПОПУЛАРНОНАУЧНА ПРЕДАВАЊА

Када су Немци владали Стокхолмом: о утицају немачког на скандинавске језике. Гетеово друштво у Београду, јавна предавања Гетеовог друштва у Београду, Библиотека Града Београда, 26. 5. 2015.

Каузативне конструкције и њихова семантика: учесничка структура као континуумска репрезентација. Друштво младих лингвиста, Београд, 8. 12. 2015.

16.10. МЕНТОРСТВА: МАСТЕР-РАДОВИ

Марија Јевтовић, *Модификација као творбени механизам у савременом норвешком језику,* одбрањен 12. 2. 2016.

Сања Маљковић, *Називи за белу, црну и црвену боју у норвешком и српском језику: семантичка, лексичка и лексикографска анализа,* одбрањен 1. 7. 2016.

16.11. ЧЛАНСТВО У КОМИСИЈАМА ЗА ИЗБОР У УНИВЕРЗИТЕТСКА ЗВАЊА

- Члан Комисије за избор вишег лектора за ужу научну област Сканинавистика, одлука Већа 2159/1 од 30. 9. 2015.
- Члан Комисије за избор једног доцента на Филолошком факултету Универзитета у Београду, одлука Већа 3032/1 од 23. 12. 2015.
- Председник Комисије за избор једног лектора за предмет Савремени норвешки језик, одлука Већа 566/1 од 15. 3. 2017.
- Председник Комисије за избор једног вишег лектора за предмет Савремени норвешки језик, одлука Већа 566/1 од 15. 3. 2017.

16.12. ОСТАЛО

- Аутор плана и програма за Норвешки језик за филолошке гимназије у Републици Србији, Завод за унапређивање образовања и васпитања, Београд, 2015.
- Стални рецензент за акредитацију високошколских установа / студијских програма при Комисији за акредитацију и проверу квалитета (КАПК).
- Заменик управника Катедре за германистику Филолошког факултета Универзитета у Београду током академске 2015–2016.
- Члан редакције у пројекту Lexin (2003. и 2005): редиговање шведско-српског речника *Svensk-serbiskt lexikon.* Stockholm: Myndigheten för skolutveckling, 2005.

17. ЗАКЉУЧАК

Пажљиво проучивши документацију, Комисија је утврдила да кандидат др Софија Биланџија, ванредни професор, испуњава све законом предвиђене услове за избор у звање и на радно место редовног професора за наставно-научну област Скандинавистика, предмет Скандинавски језици и књижевности. Она поседује неопходне квалификације, предано се бавим истраживачким радом, редовно објављује научне и стручне радове, учествује на научним конференцијама у земљи и иностранству и активна је у стручним друштвима и организацијама. Скандинавске језике и културе популарише и као књижевни преводилац, а и путем научно-популарних јавних предавања и других активности. Поред тога, од 2000. године, када је почела да ради на Филолошком факултету у Београду, кандидаткиња изузетно пожртвовано и успешно изводи различите видове наставе из низа предмета на Групи за скандинавске језике и књижевности у оквиру Катедре за германистику.

Имајући све ово у виду, Комисија предлаже Изборном већу Филолошког факултета Универзитета у Београду и Већу научних области друштвено-хуманистичких наука Универзитета у Београду да кандидата **проф. др Софију Биланџију** изабере у звање и на радно место редовног професора за наставно-научну област Скандинавистика, предмет Скандинавски језици и књижевности.

У Београду, 13. јануара 2025. године

Комисија

др Јелена Костић-Томовић, редовни професор Универзитета у Београду

др Бранислав Ивановић, редовни професор Универзитета у Београду

др Љиљана Аћимовић, редовни професор Универзитета у Бањалуци